

יחידת הוראה אֶלֶּאִיד – החגים –

כיתה ה'

מטרת על:

התלמיד יכיר את שמות החגים. חשוב לציין, שהחגים נלמדים בזמן שהם חלים בו לפי לוח השנה העברי, וההמלצה היא להקדיש לכל חג מספר דקות, כדי שהתלמידים יכירו את המושגים הרלוונטיים. אין צורך להעמיק בלימוד, שכן הם לומדים על החגים היהודיים במסגרת שיעורי חינוך. לצד החגים היהודיים יש מקום לדבר גם על חגים מוסלמים לפי הזמן בו הם חלים (לוח השנה ההג'רי), וגם במקרה זה יש להקדיש מספר דקות להכרת מושגים חשובים (ראו יחידת חגים לכיתות ו').

מטרות אופרטיביות:

1. התלמיד יכיר את שמות חגי ישראל בערבית.
2. התלמיד יוכל להבין קטע קצר העוסק בחגים.
3. התלמיד יידע לשלב את שמות החגים בשיח הבינאיש.
4. התלמיד יתוודע על קצה המזלג לנושא הקהילות היהודיות בארצות האסלאם ולקיומה של הערבית היהודית.
5. התלמיד ילמד את נושא כינויי הרמז.

שמות החגים שיילמדו ביחידה (בהתאם לתכנית הלימודים):

המילה	תרגום
עיד ר' אֶאִיד	חג ר' חגים
ראס (אל)סֶנָה	ראש השנה
עיד (א)לֶע'פֶראן	יום הכיפורים
עיד (א)לֶעֶרש	חג סוכות
עיד (א)לֶאנֶואר	חג חנוכה
עיד (א)לֶמסאח'ר	חג פורים
עיד (א)לֶפֶסח	חג הפסח
עיד (א)לֶאסֶתקֶלאל	יום העצמאות
עיד (א)לֶענֶסֶרה	שבועות

שיעור 1 – אלאַעיאַד

אַמיר: מרחבא יא נורי.

נורי: מרחבתין. כיף חאלכ (א)ליום, יא אמיר?

אַמיר: מבסוט (א)לחמד ללה. וכיפכ אנת?

נורי: אנא מבסוט כמאן (א)ליום, בס קלקאן שויה.

אַמיר: ליש יא נורי?

נורי: עשאן (א)למעלמה טלבת מני אנו בכרא באחכי פי (אל)סוף ען (א)לאַעיאַד

(א)ליהודיה. כיף באעלם אסחאבי האדא (א)למודוע?

אַמיר: ענדי פכרה, יא נורי!!

אַכתב עלא (אל)לוח אסמאא' (א)לאַעיאַד ובג'נבהא סור

מאכולאת (א)לאַעיאַד ועאדאתהא. ו(אל)תלאמיד לאזם

ירבטו בין (א)לעיד ו(א)לעאדאת (א)למלאא'מה. שו

ראיכ?

נורי: פכרה עזימה, יא אמיר. אנת עבקרי. יאללה, תעאל

נבדא.

ורקת עמל

א. קרא שוב את הדיאלוג בין נורי לאמיר. כיצד אומרים בערבית?

_____ החגים היהודיים

_____ הנושא הזה

_____ יש לי רעיון

_____ מאכלי החגים

_____ מנהגים

_____ מה דעתך?

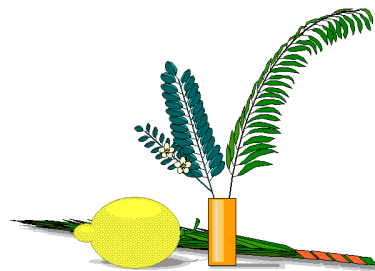
_____ אתה גאון!!

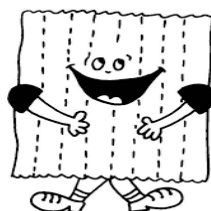
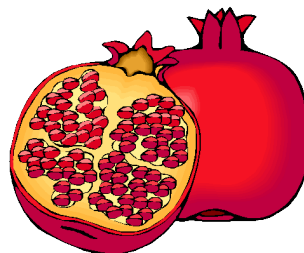
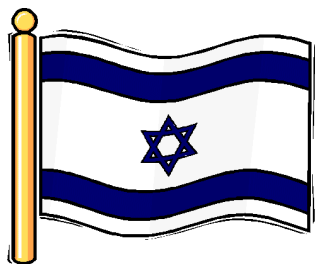
ב. מדוע נורי טרוד? מהי המשימה שהטילה עליו המורה?

ג. מהו הרעיון שהציע לו אמיר?

ד. כתבו מתחת לתמונות את החג המתאים. היעזרו במחסן המילים. שימו לב, ניתן לכתוב את שם החג מתחת לכמה תמונות.

עיד (א) לעֲנָסְרָה, ראס (אל) סָנָה, יום (א) לע'פֿראן, עיד (א) לִפְסֹח, עיד (א) לִמְסַח'ר, עיד (א) לאֶסְתֵּקְלָל, עיד (א) לֶאֱנוֹאר, עיד (א) לֶעֶרֶש

ה. לפניך איור של חודשי השנה העבריים. כתוב ליד כל חודש עברי את השם הערבי של החג החל בחודש זה (מתוך רשימת החגים שלמדת. היעזר במחסן המילים המופיע בתרגיל א').

שיעור 2

א. שירי חגים בערבית

עיד (א)לפור (לפי המנגינה של "חג פורים")

עיד (א)לפור, עיד (א)לפור

עיד כביר ענד (א)ליהוד

מסאחר וחלואת

חפלאת וסקר

יאללה נע'ני לה לה לה

יאללה נד'חפ חה חה חה

יאללה נע'ני לה לה לה

גרקס ונפרח

אנא (א)לעיד (לפי המנגינה של "אני פורים")

אנא (א)לעיד, אנא (א)לעיד

פרחאן וסעיד

בס מרה פי(אל)סנה

באג'י מן ג'דיד

פי ראס (אל)סנה

בראש השנה	פי ראס (אל)סנה	في رأس السنة
בראש השנה	פי ראס (אל)סנה	في رأس السنة
אגיש לכם ברכה	אקדמ לכם תהנאה	أقدم لكم تهنئة
בראש השנה	פי ראס (אל)סנה	في رأس السنة
בראש השנה	פי ראס (אל)סנה	في رأس السنة
אגיש ברכה	אקדמ תהנאה	أقدم تهنئة

אם ירצה השם יהיה

אנשאללה יכון

إن شاء الله يكون

בארצנו שלום

פי בלאדנא סלאם

في بلادنا سلام

ולא נדע מלחמה

ולא נערף חרב

ولا نعرف حرب

באף מקום

פי אי מכאן

في أي مكان

ונהיה בריאים

ונכון סאלמין

ونكون سالمين

ונהיה מצליחים

ונכון נאג'חין

ونكون ناجحين

ותמיד מרוצים.

ודאימן מבסוטיין

ودائماً مبسوطين

מאוזן:

1. פִּי הָאָדָא (א)לְעִיד בִּיאָלוּ (אל)נָאס גִּבְנָה וְחִלִּיב.
2. כֵּךְ אוֹמְרִים "סוֹכָה" בַּעֲרִבִית.
3. עֵיד (א)לְחֻרָה.

מאונך:

1. עיד מילאד דולת אסראאיל.
4. פי האדא (א)ליום ביסומו (אל)נאס וביזורו (א)לכניס.
5. השלם: חג האורים
הוא "עיד _____".
6. פי האדא (א)לעיד ביוכלו (א)ליהוד "אוזן המן".
7. בדאית (אל)סנה (א)לעבריה.

ג. מטלות חווייתיות

1. התלמידים יכינו תפזורת וישלבו בה את שמות החגים בערבית.
2. התלמידים ישאלו הורים/ סבים/שכנים ומכרים- אלו שירים היו שרים היהודים בארצות ערב בחגי ישראל, ויקליטו אותם.

ד. כינויי הרמז

האדא- זה, הזה (לזכר)
האדי- זאת, הזאת (לנקבה)
הדול- אלה, האלה (לרבים ולרבות)

האדא עיד-	האדא (א)לעיד-	ה- (א)לעיד-
זה חג	החג הזה	החג הזה
האדי מעלמה-	האדי (א)למעלמה-	ה- (א)למעלמה-
זאת מורה	המורה הזאת	המורה הזאת
הדול ולאד-	הדול (א)לולאד-	ה- (א)לולאד-
אלה ילדים	הילדים האלה	הילדים האלה
הדול בנאת-	הדול (א)לבנאת-	ה- (א)לבנאת-
אלה בנות	הבנות האלה	הבנות האלה

השלימו את המשפטים הבאים באמצעות כינויי הרמז ותרגמו:

- _____ פכרה עזימה.
- _____ סאחבי נורי.
- _____ מסלמין מן לבנאן.
- _____ (א)לעיד באחבא קתיר.

_____ (א) למעלה – א"י.

_____ (א) לולאד - אֶסְחָאבִי.

_____ (א) לבנאת מן עכ"א.

שיעור 3- העשרה

הגדות של פסח בערבית יהודית

המורה יוכל להראות לתלמידים הגדות של פסח הכתובות בערבית יהודית, (מכאן יוכל לצאת ולספר בקצרה על הערבית היהודית ועל הקהילות היהודיות בארצות האסלאם).

קישור להגדה של פסח בערבית יהודית ממרוקו

[file:///C:/Users/morim/Downloads/Hebrewbooks_org_11193%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/morim/Downloads/Hebrewbooks_org_11193%20(1).pdf)

הוצאת יוסף לוגאסי, קזבלנקה

קישור להגדה של פסח מטוניסיה

file:///C:/Users/morim/Downloads/Hebrewbooks_org_11158.pdf

תלמידים שלהם מכרים או קרובי משפחה שהגיעו מהקהילות היהודיות בארצות
האסלאם, ישאלו אותם על ההגדות של פסח שהשתמשו בהם טרם העלייה
לארץ.

סיכום היחידה

בסיום יחידה זו יכירו הילדים את שמות חגי ישראל בערבית וישוחחו על
המנהגים בכל חג.

יחידת הוראה- אֶלְעִיָאד -החגים בדתות השונות

כיתה ו'

מטרת על

התלמיד ירחיב את אוצר המילים בנושא החגים. בכיתה ו' ניתן מקום נרחב לחגים מוסלמים, דרוזים ונוצרים, אך יש מקום גם להקדיש מספר דקות לפני כל חג יהודי כדי להזכיר את המילים שלמדו בכיתה ה'.

מטרות אופרטיביות:

- 1. התלמיד יכיר שמות של חגים מוסלמים, דרוזים ונוצרים.
- 2. התלמיד יוכל להבין קטע קצר העוסק בחגים אלו.
- 3. התלמיד יידע לשלב את שמות החגים בשיח הבינאישי.
- 4. התלמיד יתוודע בהרחבה למנהגים ולמצוות העיקריות בחגי האסלאם והדת הדרוזית.
- 5. התלמיד יתוודע למספר אותיות בכתב הערבי ויתנסה בזיהויין ובכתיבתן.

שמות החגים והמצוות שיילמדו ביחידה (בהתאם לתכנית הלימודים):

המילה	תרגום
עִיד (א)לִפְטָר	חג שבירת הצום
עִיד (א)לְאִדְחָא	חג הקרבן
עִיד (א)לְמִילָאד	חג המולד
עִיד (אל)נְבִי שַׁעִיב	חג הנביא יתרו
סוֹם רְמֵדָאן	צום רמדאן
חג'	עלייה לרגל

שיעור 1:

א. חזרה על שמות חגי ישראל שנלמדו בשנה שעברה:

המורה יציג תמונות של חגי ישראל, שאת שמותיהם למדו התלמידים בשנה שעברה (ניתן להשתמש בתמונות המופיעות במערך השיעור הקודם). התלמידים יצטרכו לומר בערבית את שמות החגים.

ב. המורה ישאל את התלמידים אלו חגים מוסלמים, נוצרים ודרוזים הם מכירים וירשום על הלוח את שמות החגים בטבלה.

חג מוסלמי	חג נוצרי	חג דרוזי
עִיד (א) לְפֶטֶר	עִיד (א) לְמִילָאד	עִיד (א) לְנָבִי שַׁעִיב
עִיד (א) לְאַדְחָא		עִיד (א) לְאַדְחָא

ג. המורה יתמקד בחגי המוסלמים וישאל את התלמידים מתי נחגג עיד (א) לפטר, ומהי המצווה הבולטת ביותר שמקיים מוסלם בחג הקרבן. המורה ירשום על הלוח את המושגים הבאים:

שְׁהֵר רַמְדָּאן

סוֹם רַמְדָּאן

חג'

ד. עבודה בקבוצות:

המורה יחלק את התלמידים למספר קבוצות, כל קבוצה תקבל חג אחד מתוך חמשת החגים: עיד (אל) פטר, עיד (א) לאדחא אצל המסלמים, עיד (א) לאדחא אצל הדרוזים, עיד (א) למילאד ועיד (אל) נבי שעיב. ותצטרך לחקור על החג ולהביא את כל המידע שברשותה. בתחילה יכתבו התלמידים על החג מתוך ידע אישי, ולאחר מכן תוך כדי שימוש בסמארטפונים בשיעור.

התלמידים יתייחסו לנקודות הבאות:

שם החג, הדת שאליה משתייך החג, משמעות השם, מתי נחגג ומה הוא מציין, מצוות ומנהגים בולטים בחג.

ה. מליאה בכיתה: נציג מכל קבוצה יציג את המידע שהביאו התלמידים על החג.

שיעורים 2-3

התייחסות לכל חג בנפרד

א. כעת, משקיבלו התלמידים מושג כללי על החגים, יתייחס המורה לכל חג וחג בנפרד, וירחיב על החג, מקורו ומנהגיו.

המורה יעזר בקישורים הבאים:

א. מצגת על העלייה לרגל.

ב. על חגי הדרוזים (התייחסות לעיד אלאדחא ועיד (אל)נבי שעיב):

<http://www.peopleil.org/details.aspx?itemID=7348>

ג. מצגת מקיפה על חודש הרמדאן ועיד (א)לפטר, כולל קריקטורות מהעיתונות הערבית על חודש הרמדאן. (המצגת באדיבות ענבל שגב).

شَهْرَ رَمَضَانَ

ד. קריקטורות לעיד אלאדחא:

ה. כתיבת ברכות בערבית ובעברית

המורה יחלק לתלמידים בריסטולים חתוכים בגודל כרטיס ברכה. המורה יכתוב על הלוח כמה ברכות לחג בערבית ובתעתיק עברי. התלמידים ילמדו את הברכות (למשל: סום מקבול, רמדאן כרים, כל סנה ואנתם בח'יר, עיד סעיד וכו') ויכינו כרטיסי ברכה מקושטים לחג.

ו. כתבו מתחת לציורים המתאימים את שמות החגים והמצוות בערבית שלמדתם:

שיעור 4

על חגים ופתגמים:

אדח'ל שעבאן פי רמדאן
(צורה נוספת: ח'לט שעבאן פי רמדאן)

תרגום מילולי: הכניס את חודש שעבאן לחודש רמדאן.
כלומר, הפך את היוצרות, ערבב שני דברים שונים.

אטול מן שהר רמדאן

תרגום מילולי: ארוך יותר מחודש רמדאן.
נאמר על דבר ארוך, מתיש ובלתי נגמר.

משימה:

בחרו פתגם אחד מתוך שני הפתגמים שלעיל. כתבו סיפור בעברית המתאים
לפתגם שבחרתם. שבצו את הפתגם הערבי בסיפור.

שיעור 5- העשרה

צפייה בפרק מהסדרה "תעלם ותכלם"- זיאת עיד - פרק 21

<https://www.youtube.com/watch?v=t897B3lbbnc&list=PLj1ipaHzl-64VHI59gB-T6CTuQNpZ3JSc&index=21>

אורך הפרק 23:30 דקות.

הסרטון נחלק לשלושה חלקים:

חלק א- עד דקה 11:30

נתמקד בצפייה בחלק זה. חלק זה מתמקד בעיד אלפטר ועיד אלדחא, בברכות ובמנהגי החג.

חלק ב- דקה 11:30 עד דקה 17:00

חלק זה מתמקד בענייני דקדוק. נטיית פעלי עו"י בערבית.

חלק ג- דקה 17:00 עד הסוף

חלק זה עוסק בחמשת עמודי האסלאם ומסביר על העלייה לרגל למכה.

התלמידים יתמקדו בצפייה בחלק א' של הפרק ויקבלו דף שאלות, שעליו יענו במהלך הצפייה:

דף צפייה:

לפני הצפייה בפרק קראו את השאלות וענו עליהן במהלך הצפייה.

1. מהם שני החגים העיקריים של המוסלמים?

2. כתבו לפחות שתי ברכות שהמסלמים מברכים בחג.

3. מה פירוש המשפט: "תַּפְּלִלוּ, מִדּוֹ אֵידִיכֶם" _____

4. החג הקטן הוא _____ הוא נחגג _____ ימים.

5. החג הגדול הוא _____ הוא נחגג _____ ימים.

6. כיצד אומרים בערבית:

א. המסלמים צמים חודש שלם? _____

ב. מעלות השחר עד שקיעת השמש _____

ג. המסלמים מאמינים ש _____

ד. הקראן המכובד _____

7. ענו בעברית: מה אומר המסלם אחרי הזכרת שמו של הנביא מחמד?

8. באיזו עונה חל חודש הרמדאן? _____

_____ מדוע?

9. כתוב לפחות שלושה מנהגים ומצוות שהמסלם מקיים בעיד (א)לֵאֲחָא:

10. כתוב לפחות דבר אחד שהילדים עושים בחג.

עבודה נעימה

© Ziggy and Friends

סיכום היחידה

בסיום יחידה זו יכירו הילדים את חגי הדתות השונות ואת המנהגים בהם.